

Boekbesprekingen: J.M. Sjoecrona: De kleine rechtshulp: Nederlands procesrecht ten behoeve van buitenlandse justitie en politie. Een onderzoek naar de betekenis van de artikelen 552h-552q van het Wetboek van strafvordering

Citation for published version (APA):

Klip, A. (1991). Boekbesprekingen: J.M. Sjoecrona: De kleine rechtshulp: Nederlands procesrecht ten behoeve van buitenlandse justitie en politie. Een onderzoek naar de betekenis van de artikelen 552h-552q van het Wetboek van strafvordering. *Recht en Kritiek*, 17(3), 382-384.

Document status and date:

Published: 01/01/1991

Document Version:

Publisher's PDF, also known as Version of record

Please check the document version of this publication:

- A submitted manuscript is the version of the article upon submission and before peer-review. There can be important differences between the submitted version and the official published version of record. People interested in the research are advised to contact the author for the final version of the publication, or visit the DOI to the publisher's website.
- The final author version and the galley proof are versions of the publication after peer review.
- The final published version features the final layout of the paper including the volume, issue and page numbers.

[Link to publication](#)

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

If the publication is distributed under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license above, please follow below link for the End User Agreement:

www.umlib.nl/taverne-license

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at:

repository@maastrichtuniversity.nl

providing details and we will investigate your claim.

Download date: 18 Jan. 2022

Boekbesprekingen

J.M. Sjöcrona

De kleine rechtshulp Nederlands procesrecht ten behoeve van buitenlandse justitie en politie. Een onderzoek naar de betekenis van de artikelen 552h-552q van het Wetboek van Strafvordering

Gouda Quint BV, Arnhem 1990
(dissertatie), 383 p. prijs f 82,50

Voor juristen die zich niet dagelijks met het internationale strafrecht bezighouden kan de term 'kleine rechtshulp' leiden tot verwarring. Met kleine rechtshulp wordt doorgaans aangeduid de hulp die staten elkaar leveren bij elkaanders strafzaken. Daarbij kan het gaan om eenvoudige handelingen zoals het geven van inlichtingen met betrekking tot de tenaamstelling van kentekens of het uitbrengen van een dagvaarding, maar ook om handelingen van een zwaarder kaliber, zoals het verrichten van huiszoeking of inbeslagneming. Kenmerk is dat de hulp wordt gegeven ten behoeve van een strafzaak in een ander land.

Het 'kleine' van de kleine rechtshulp is gelegen in het onderscheid met de 'grote' rechtshulp, de uitlevering. Bij de uitlevering gaat het niet om het verlenen van hulp bij de bewijsmiddelenverrijking, maar wordt de verdachte of de veroordeelde aan een andere staat uitgeleverd. Vanuit het verleden heeft het uitleveringsrecht nog lange tijd het kleine rechtshulprecht beheerst en ook nu zijn de banden nog niet geheel doorgesneden (zie art. 552l, 552m en 552n Sv). Ruim twintig jaar na de plaatsing van de artikelen 552h-552q in het Wetboek van Strafvordering werd de internationaal strafrechtelijke literatuur verrijkt met het eerste commentaar op deze artikelen van de hand van J.M. Sjöcrona. Het werk wordt opgenomen in de losbladige

editie 'Het wetboek van strafvordering', verklaard en van aantekeningen voorzien onder (hoofd)redactie van prof. mr. A.L. Melai. Als proefschrift verscheen het onder de titel: *De kleine rechtshulp*.

De titel van het proefschrift is om twee redenen slecht gekozen. Ten eerste omvat de kleine rechtshulp meer vormen en bronnen dan de in het boek besproken artikelen uit het Wetboek van Strafvordering. Andere vormen van kleine rechtshulp, zoals bijvoorbeeld de overbrenging van gedetineerden voor het afleggen van een getuigenverklaring of ter confrontatie (art. 50a en 51 Uitleveringswet), worden niet behandeld. De schrijver wijst er zelf al op dat de ruimste mogelijkheden tot het verlenen van rechtshulp niet zijn te vinden in het Wetboek van Strafvordering, maar in de goedkeuringwet van het NAVO-troepenstatusverdrag.¹

Een ander bezwaar is dat de kleine rechtshulp twee kanten kent, waarvan er één in het boek is terug te vinden. Aan de ene kant staat de staat die om rechtshulp vraagt, de verzoekende staat, en aan de andere kant de staat wiens hulp wordt verzocht, de aangezochte staat. Het boek vormt uitsluitend een bespreking van de positie van Nederland als aangezochte staat, voorzover die uit de artikelen 552h-552q voortvloeit. Buitenlandse hulp ten behoeve van Nederlandse strafzaken komt sporadisch aan de orde. De ondertitel van het proefschrift: 'Nederlands procesrecht ten behoeve van buitenlandse justitie en politie. Een onderzoek naar de betekenis van de artikelen 552h - 552q van het Wetboek van Strafvordering' geeft de inhoud van het boek beter aan, maar geen uitgever zal dat als hoofdtitel accepteren.

Sjöcrona heeft voor het schrijven van zijn boek weinig steun kunnen vinden in de wetsgeschiedenis. De kamerstukken zijn zeer summier en de behandeling van de wet leidde in de kamer tot weinig ophef. Terecht verbaast de schrij-

1 Stb 1953, 438.

ver zich daarover gezien de volledige afwezigheid van regelgeving voor de invoering van de nieuwe wet. De onduidelijkheid met betrekking tot de precieze bedoelingen van de wetgever heeft er toe geleid dat dubbelzinnigheden in de wet zeer uitvoerig worden behandeld.

Wellicht gedwongen door de schaarse literatuur met betrekking tot de internationale rechtshulp heeft de schrijver veelvuldig gebruik gemaakt van de dossiers van de afdeling internationale rechtshulp van het Ministerie van Justitie en van doctoraalscripties van studenten, hetgeen het onderzoek ten goede is gekomen.

Met behulp van de dossiers, die betrekking hebben op rechtshulpverzoeken, wordt een beeld van de alledaagse praktijk van de internationale rechtshulp geschetst, dat een praktijk toont die zich weinig gelegen laat liggen aan verdragen en wetten. Rechtshulpfunctionarissen hebben een grote vindingrijkheid ontwikkeld. Dit varieert van het geven van rechtshulp waarin het betreffende verdrag niet voorziet tot het negeren van imperatieve weigeringsgronden en het gebruik maken van regelingen voor andere doeleinden dan waarvoor ze gegeven zijn.

Met zijn dossieronderzoek toont de schrijver aan dat bij de belangrijkste personen in de internationale rechtshulp, de officier van justitie en de rechter-commissaris, een grote behoefte bestaat aan literatuur over de betreffende artikelen. Het verschijnen van dit boek zal daarin voorzien.

Voorafgegaan door een algemene bespreking van titel X van het vierde boek van het Wetboek van Strafvordering worden de afzonderlijke artikelen uitgebreid en zeer verhelderend besproken. Deze voor een proefschrift vreemde structuur vindt haar verklaring in de opneming als onderdeel van het commentaar op het Wetboek van Strafvordering. Daaruit vloeit eveneens voort dat het proefschrift grotendeels van beschrijvende aard is.

In de verlening van rechtshulp staat de officier van justitie centraal. Hij beoordeelt onder andere of weigeringsgronden van toepassing zijn, of het verzoek op een verdrag is gegrond en of het in handen dient te worden gesteld van de rechter-commissaris. De rechter-commissaris dient steeds bij de uitvoering van het verzoek te worden betrokken wanneer dit de toepassing van dwangmiddelen met zich meebrengt. Voor het toepassen van dwangmiddelen is vereist dat het verzoek zijn grondslag vindt in een verdrag (art. 552n en o Sv).

De verdragen waarin de verplichting tot het verlenen van rechtshulp is opgenomen, zijn van een zeer verschillende structuur. Sommige verdragen regelen een bepaalde rechtshulpvorm, bijvoorbeeld het horen van getuigen, terwijl andere bepalen dat rechtshulp op de 'ruimst mogelijke wijze' verleend dient te worden. In aantekening 9 op artikelen 552h-552q wordt een overzicht gegeven van de verdragen die deze grondslag kunnen bieden. Daarin mist dat de overeenkomst met de Bahama's een algemene rechtshulpverplichting² biedt en zich niet beperkt tot het horen van getuigen. In het overzicht ontbreekt de overeenkomst met Venezuela inzake de preventie, controle en betuigeling van het misbreuk van, de ongeoorloofde handel in en de ongeoorloofde productie van verdovende middelen, psychotrope stoffen en de daarmee in verband staande middelen.³ Artikel 5 van dit verdrag verplicht tot het uitvoeren van rogatoire commissies met betrekking tot de in het verdrag genoemde delicten.

Verdragen zijn nog om andere redenen van belang. Uit enkele verdragen vloeien mogelijkheden voort die verdachten in een nationale situatie niet ter beschikking staan. Het gaat om een aanwezigheidsrecht bij de uitvoering van een rechtshulpverzoek dat de betrokkenen in een strafgeding is toegekend in

² zie daartoe de notawisseling tussen de betrokken regeringen, *Tvb.* 1986, 119.

³ *Tvb.* 1988, 136 en 1989, 118. Het verdrag is op 2 augustus 1989 in werking getreden voor het gehele Koninkrijk.

het rechtshulpverdrag met de Verenigde Staten en in de Overeenkomst van Witem met de Bondsrepubliek Duitsland.

De schrijver onderwerpt de wijze waarop de rechtsmiddelen voor de betrokkenen bij de uitvoering van het rechtshulpverzoek hun regeling hebben gevonden aan een kritisch onderzoek. Daarbij komt naar voren dat de wetgever niet of nauwelijks oog heeft gehad voor de rechtsbescherming. Uitvoerig bespreekt Sjöcrona de mogelijkheden om in bepaalde gevallen een arob-be-roep in te stellen. Daarnaast ziet hij een beperkte rol weggelegd voor de burgerlijke rechter in kort geding.

Het belang van het onderhavige werk is met name hierin gelegen dat gewezen wordt op een aantal gevoelige plekken van de verlening van rechtshulp. De belangrijkste daarvan is de sfeerovergang van de administratieve bijstand inzake belastingen naar strafrechtelijke rechtshulp in fiscale strafzaken. Bij administratieve bijstand gaat het om assistentie ten behoeve van de vaststelling van fiscale verplichtingen. Deze gegevens kunnen echter gebruikt worden in een fiscale strafzaak. De mogelijkheden die verdragen met betrekking tot administratieve bijstand bieden, zijn veelal groter dan die van de rechtshulpverdragen. Sjöcrona waarschuwt tegen het misbruiken van de regeling met de laagste drempels, waardoor verdragsrechtelijke of wettelijke weigeringsgronden omzeild kunnen worden. Dat het gevaar voor misbruik reëel is, wordt duidelijk wanneer men bedenkt dat het geen zeldzaamheid is dat dezelfde personen zowel de administratieve bijstand als de internationale rechtshulp verlenen.

Het boek zal met name zijn nut bewijzen voor rechtshulpofficiëren en rechters-commissarissen, maar ook advocaten kunnen er baat bij hebben. Daar waar zij optreden voor buitenslands gedetineerde verdachten of voor getuigen, of voor de persoon wiens huis wordt doorzocht of onder wie inbeslag wordt genomen.

De kleine rechtshulp is een gedegen geschreven boek, dat een welkome aanwinst vormt voor de literatuur van het internationale strafrecht. Kleine (met name tik-) foutjes in de afwerking worden ruimschoots goed gemaakt door een heldere en kritische analyse van de aspecten van de artikelen 552h-552q Sv.

André Klip

O.W.M. Kamstra e.a. (red.)

Nederlandse rechtswetenschap

Zwolle Tjeenk Willink 1988
X en 361 p.; prijs f. 54,50

Op het omslag van het elfde deel uit de boekenreeks van het Nederlands Juristenblad staat het wetenschappelijke zasje van vrouwe Justitia. Een eveneens geblinddoekte vrouw met beide handen vol. Zwaard en weegschaal zijn vervangen door andere attributen: verrekijker en microscoop. Deze attributen zullen wel betrekking hebben op de ondertitel 'tussen distantie en betrokkenheid: paradigma's in de twintigste eeuw'. En 'distantie' en 'betrokkenheid' staan dan waarschijnlijk weer voor rechtstheorie en -filosofie enerzijds en rechtswetenschap anderzijds. Deze uitgave onder redactie van Kamstra, Kunneman en Maris is een bundel van veertien bijdragen die rond drie thema's gegroepeerd zijn. Het boek begint met een Inleiding van Maris waarin wetenschapsfilosofische stromingen de revue passeren die in deze bundel ter sprake komen. Daarnaast gaat hij in op het object van de rechtswetenschap en schetst de wetenschappelijke posities in deze bundel. Het eerste thema Rechtsdogmatische vakgebieden bevat bijdragen over object en methode van respectievelijk de rechtstheorie (M. van Hoecke), de privaatrechtswetenschap (A. Bloembergen), de staats- en be-
suursrechtswetenschap (E.M.H. Hirsch